

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.1.2018
COM(2018) 24 final

2018/0008 (NLE)

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

(Text s významem pro EHP)

{SWD(2018) 14 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Evropské společnosti a hospodářství procházejí značnými digitálními a technologickými inovacemi, jakož i změnami trhu práce a demografickými změnami. Mnoho současných pracovních míst před deseti lety neexistovalo a v budoucnosti bude vytvořeno mnoho nových forem zaměstnání. V „bílé knize Komise o budoucnosti Evropy“ se zdůrazňuje, že pravděpodobně „většina dětí, které dnes zahajují základní školní docházku, bude vykonávat nové profese, které dosud neexistují“ a že zvládnutí této situace „bude vyžadovat masivní investice do dovedností a významné přehodnocení systémů standardního i celoživotního vzdělávání“¹.

Vzdělávání a odborná příprava jsou součástí řešení toho, jak zajistit více lidem slušné zaměstnání, jak lépe reagovat na potřeby dovedností v oblasti hospodářství a jak posílit odolnost Evropy. S rychlým technologickým pokrokem a souvisejícími změnami v pracovních profilech a požadavcích musí být celoživotní učení založeno na úzké spolupráci a součinnosti mezi průmyslem, vzděláváním, odbornou přípravou a učením. Této skutečnosti se musí současně přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy. Ukazuje se zejména, že už nestačí vybavit mladé lidi stanoveným souborem dovedností nebo znalostí; musí si rozvinout odolnost, široký soubor kompetencí a schopnost přizpůsobit se změnám². Více než kdykoli jindy je zřejmá potřeba a hodnota perspektivy celoživotního učení, kdy lidé získávají nové a relevantnější kompetence po celou dobu svého života.

V prohlášení z Říma ze dne 25. března 2017 se vedoucí představitelé 27 členských států a Evropské rady, Evropského parlamentu a Evropské komise zavázali, že budou usilovat o Unii, „kde mladí lidé dostávají nejlepší vzdělání a odbornou přípravu a mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu“³.

Naše společnosti a hospodářství se velmi spoléhají na vysoce vzdělané a schopné pracovníky. Takové dovednosti jako tvořivost, kritické myšlení, převzetí iniciativy a řešení problémů hrají významnou roli ve zvládnutí složitosti a změny v současné společnosti. V „Diskusním dokumentu o využití potenciálu globalizace“ se uznává, že nové způsoby učení a také pružnější modely odborné přípravy a vzdělávání jsou potřebné pro společnost, která se stává čím dál tím mobilnější a více digitální, a v „Diskusním dokumentu o sociálním rozměru Evropy“ se zdůrazňuje, jak je důležité mít správný soubor dovedností a kompetencí pro udržení životní úrovně v Evropě⁴. Změna klimatu a omezení ekologických zdrojů spolu s ekonomickými a společenskými nerovnostmi znamenají, že udržitelný rozvoj se nezbytně dotýká veškeré lidské činnosti.⁵

Jak bylo jednoznačně uvedeno ve sdělení Komise o posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury⁶, evropský prostor vzdělávání by měl usnadnit

¹ Bílá kniha o budoucnosti Evropy, Evropská komise (2017) https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_cs

² Bílá kniha o budoucnosti Evropy, viz poznámka pod čarou 1.

³ Římské prohlášení ze dne 25. března 2017, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

⁴ Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace, Evropská komise (2017), https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_cs

⁵ EPSC Strategic Notes (13/2016), The Future of Work (Strategické zprávy EPSC (13/2016), Budoucnost práce); Závěry Rady o vzdělávání pro udržitelný rozvoj z listopadu 2010, https://ec.europa.eu/epsc/file/strategic-note-13-future-work_en

⁶ Sdělení Komise – Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury – Příspěvek Evropské komise k setkání vrcholných představitelů 17. listopadu 2017 v Göteborgu (COM(2017) 673).

spolupráci a mobilitu účastníků vzdělávání, pedagogických pracovníků, pracovníků odborné přípravy a institucí pro vzdělávání a odbornou přípravu, a to na základě sdíleného zájmu všech členských států na využití plného potenciálu vzdělávání a kultury jakožto prostředku pro vytvoření pracovních příležitostí, posílení sociální spravedlnosti a aktivního občanství a poznání evropské identity v celé její rozmanitosti. Reaguje na zvýšenou mobilitu evropských trhů práce a na potřebu více investovat do výuky jazyků, do digitálních kompetencí, kompetencí k podnikavosti a kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky – STEM (science, technology, engineering, mathematics). Evropská rada ve svých následných opatřeních v prosinci 2017 kromě jiného požádala o posouzení opatření pro řešení výzev týkajících se dovedností spojených s digitalizací, kybernetickou bezpečností, mediální gramotností a umělou inteligencí a potřeby inkluzivního přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě založeného na celoživotním učení a zaměřeného na inovace⁷.

V naprostém rozporu s těmito požadavky poslední údaje z Programu OECD PISA ukazují, že jeden z pěti žáků v Evropské unii (EU) má nedostatečné dovednosti v oblasti čtení, matematiky nebo přírodních věd⁸. A co je znepokojující, od roku 2012 do roku 2015 se trend nedostatečných výsledků pro EU jako celek zhoršil. V zemích zapojených do průzkumu dovedností dospělých (PIAAC) provedeného OECD v roce 2012 má 4,9 % až 27,7 % dospělých způsobilost pouze na nejnižší úrovni gramotnosti a 8,1 % až 31,7 % má způsobilost jenom na nejnižší úrovni matematické gramotnosti.⁹

Kromě toho 44 % populace EU má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti¹⁰ nehledě na skutečnost, že tempo technologických a digitálních změn má zásadní dopad na naše hospodářství a společnosti. Rychlá digitální transformace hospodářství znamená, že téměř všechna pracovní místa nyní vyžadují určitou úroveň digitálních dovedností podobně jako zapojení do společnosti obecně. Digitální dovednosti jsou nyní stejně důležité jako gramotnost a matematická gramotnost, a Evropa proto potřebuje pracovníky s digitálními kompetencemi, kteří jsou způsobilí tyto technologie nejenom využívat, ale také je inovovat a řídit jejich používání.

V evropském pilíři sociálních práv se jako první zásada uvádí právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení¹¹. Skutečnost, že někdo nemá potřebné kompetence pro úspěšnou účast ve společnosti a na trhu práce, zvyšuje riziko nezaměstnanosti, chudoby a sociálního vyloučení. Vedle konkurenceschopnosti průmyslu a způsobilosti inovací brzdí také inkluzivní a udržitelný růst. Jak ukazuje výzkum, zlepšení základních dovedností v gramotnosti a matematické gramotnosti, jakož i digitálních kompetencí, jde ruku v ruce s rozvojem kompetencí v širším spektru klíčových kompetencí; obzvláště úzce to souvisí s osobním rozvojem, s rozvojem kompetencí k učení a občanských kompetencí¹².

Evropský parlament a Rada přijaly v roce 2006 doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení¹³. Členským státům se v něm doporučuje, aby rozvíjely zajišťování

⁷ Závěry ze zasedání Evropské rady ze dne 14. prosince 2017, [EUCO 19/17](#).

⁸ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>; Evropská komise (2016), PISA 2015: Výsledky EU a počáteční závěry týkající se vzdělávacích politik v Evropě, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/pisa-2015-eu-policy-note_en.pdf

⁹ Evropská komise (2016), Monitor vzdělávání a odborné přípravy, s. 81, http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_en.pdf

¹⁰ Evropská komise (2017), Srovnávací přehled Digitální agendy 2017, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-scoreboard>

¹¹ Sdělení Komise o vytvoření evropského pilíře sociálních práv, [COM\(2017\) 250](#).

¹² OECD (2015), Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Education, (Dovednosti pro sociální pokrok: síla sociálního a emočního vzdělávání) <http://www.oecd.org/edu/skills-for-social-progress-9789264226159-en.htm>

¹³ Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení ([2006/962/ES](#)).

klíčových schopností pro všechny jako součást svých strategií celoživotního učení. V připojeném „evropském referenčním rámci klíčových schopností“ stanovilo také schopnosti, které každý potřebuje k osobnímu naplnění a rozvoji, sociálnímu začlenění a aktivnímu občanství a pro pracovní život. Členské státy byly požádány, aby využily referenční rámec s cílem zabezpečit, aby počáteční vzdělávání a odborná příprava poskytovaly všem mladým lidem prostředky pro rozvoj klíčových schopností na úrovni, která je vybaví pro život v dospělosti, a aby dospěli byli schopni rozvíjet a doplňovat si klíčové schopnosti po celý svůj život.

Od roku 2006 se metody uskutečňování výuky a učení rychle rozvíjely: větší využívání technologií, dálkového studia a rozšíření neformálního učení využitím mobilních digitálních zařízení má dopad na příležitosti pro získávání kompetencí. Zkušenosti během posledního desetiletí ukázaly, že vzdělávání, odborná příprava a učení musí lépe využívat tyto nové příležitosti, aby se aktivně podpořil rozvoj kompetencí v průběhu celého života. Zkušenosti všech účastníků vzdělávání z učení a ze všech tematických oblastí se musí obohatit posílením spolupráce mezi formálním vzděláváním a neformálním učením. Toho lze dosáhnout podporou interdisciplinárního učení, badatelsky orientovaného učení, stáží a učení založeného na praxi.

Cílem navrhovaného doporučení je zlepšovat rozvoj klíčových kompetencí pro všechny lidi, a to po celý život, a podpořit opatření potřebná k dosažení tohoto cíle. Povzbuzuje členské státy, aby lépe připravovaly lidi na měnící se trhy práce a aktivní občanství v různorodějších, mobilnějších, více digitálních a globálních společnostech, a aby rozvíjely učení ve všech fázích života. Vyžaduje to zejména investování do základních dovedností, do kompetencí k podnikavosti, do digitálních kompetencí, jakož i do jazykových kompetencí, aby se všem umožnila aktivní účast ve společnosti a v hospodářství. Vyžaduje si to rovněž investice do kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), aby se dosáhlo vědeckého chápání a zvýšení atraktivity zaměstnání v povoláních STEM. Navrhované doporučení nahrazuje doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, které Evropský parlament a Rada přijaly v roce 2006¹⁴. Doporučení:

- podpoří uplatňování první zásady evropského pilíře sociálních práv – která zdůrazňuje, že „každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce“ – jakož i čtvrté zásady – která posiluje právo „na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti“, včetně práva na „pomoc pro účely hledání pracovního místa a pro účely odborné přípravy a rekvalifikace“,
- podpoří rozvoj evropského prostoru vzdělávání dohodnutím klíčových kompetencí potřebných pro všechny účastníky vzdělávání, podporou mobility účastníků vzdělávání a pedagogických pracovníků, a zejména podporou rozvoje jazykových kompetencí s cílem usnadnit mobilitu a spolupráci v Evropě,
- podpoří rozvoj kompetencí k podnikavosti za účelem rozvoje nezbytných dovedností a přístupů, včetně tvořivosti, přebírání iniciativy, týmové práce, pochopení rizika a smyslu pro odpovědnost,
- bude reagovat na měnící se požadavky na kompetence, včetně základních dovedností, digitálních kompetencí, kompetencí v přírodních vědách, technologiích,

¹⁴ (2006/962/ES), viz poznámka pod čarou č. 13.

inženýrství a matematice (STEM), a zdůrazňuje opatření na podporu rozvoje kompetencí v těchto oblastech,

- podtrhne roli aktivního občanství, sdílených hodnot a základních práv,
- zahrne výsledky Dekády OSN pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji a podnět získaný z cíle udržitelného rozvoje č. 4 stanoveného OSN – Vzdělávání 2030,
- pomůže členským státům, systémům vzdělávání, odborné přípravy a učení a pedagogickým pracovníkům lépe podporovat rozvoj kompetencí stanovením osvědčených postupů za účelem podpory rozvoje klíčových kompetencí,
- přispěje k návrhu budoucího strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy podporou společného chápání klíčových kompetencí,
- podpoří využívání zdrojů evropského financování, jako jsou Erasmus+, evropské strukturální a investiční fondy a Horizont 2020.

Připojený pracovní dokument útvarů Komise poskytuje další důkazy o předchozích zkušenostech v uplatňování doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006, analýzu, která podporuje nové doporučení o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, jakož i příklady existujících politik a projektů napomáhajících rozvoji kompetencí z hlediska celoživotního učení.

Souvislosti

Klíčové kompetence jsou takové kompetence, které všichni potřebují pro osobní naplnění a rozvoj, sociální začlenění, aktivní občanství a pro pracovní život. Sestávají ze „*znalostí, dovedností a přístupů*“ a přesahují rámec pojmu pouhých (akademických) „*znalostí*“.

Evropský referenční rámec klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006 (referenční rámec) vymezil osm klíčových schopností:

- komunikace v mateřském jazyce,
- komunikace v cizích jazycích,
- matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií,
- schopnost práce s digitálními technologiemi,
- schopnost učit se,
- sociální a občanské schopnosti,
- smysl pro iniciativu a podnikavost a
- kulturní povědomí a vyjádření.

Členské státy a zúčastněné strany používaly referenční rámec a jeho základní koncepci od jeho přijetí; většina členských států provedla příslušné reformy. Tyto reformy jsou velmi různorodé a členské státy časem také upravily definici klíčových kompetencí. Většina reforem byla provedena ve školním vzdělávání nebo v odborném vzdělávání a přípravě. Pokrok je patrný, pokud jde o klíčové kompetence, které se jednoduše vztahují spíše na tradiční „*předměty*“ vyučované ve školách, jako je komunikace v mateřském jazyce a v cizích jazycích nebo matematické kompetence, než na kompetence, které přesahují rámec tradičních

„předmětů“, například schopnost učit se a kompetence k podnikavosti nebo sociální a občanské kompetence¹⁵.

Vzdělávání, odborná příprava a učení se potýkají s problémy v uplatňování přístupů k výuce a učení zaměřených na kompetence. Posun od spíše statického pojetí učebních plánů k dynamické definici znalostí, dovedností a přístupů, které si musí účastníci vzdělávání rozvíjet během celého procesu učení, vyžaduje změnu přístupu ve vzdělávání, odborné přípravě a učení, který ovlivňuje způsob, jakým je organizován a hodnocen.

Kromě toho potřeby kompetencí nejsou statické; během života se mění. Kompetence získané ve škole se musí rozvíjet, aby byly dostačující během celého života; udržování kompetencí v aktuálním stavu a získávání nových v reakci na měnící se potřeby je celoživotní proces. Každý proto potřebuje příležitost rozvíjet své kompetence po celý život.

Toto doporučení představuje nejenom aktualizovaný evropský referenční rámec klíčových kompetencí pro celoživotní učení, ale uvádí rovněž osvědčené postupy, které podporují rozvoj přístupů zaměřených na kompetence ve vzdělávání a odborné přípravě, včetně neformálního učení a z hlediska celoživotního učení.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Ve společné zprávě Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) byly stanoveny jasné priority v rozvoji „relevantních a vysoce kvalitních znalostí, dovedností a kompetencí získaných během procesu celoživotního učení se zaměřením na výsledky učení pro zaměstnatelnost, inovace, aktivní občanství a dobré životní podmínky“¹⁶.

Sdělení Komise o „Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury“¹⁷ vyzývá k investování do lidí a jejich vzdělávání, aby se zajistilo, že systémy vzdělávání a odborné přípravy pomohou všem účastníkům vzdělávání získat znalosti, dovednosti a kompetence, které se považují za nezbytné v současném světě. Vytváří se i silné propojení mezi společným chápáním kompetencí, které každý potřebuje, s vytvořením evropského prostoru vzdělávání.

Přezkum doporučení Rady o klíčových schopnostech z roku 2006 byl ohlášen v nové agendě dovedností pro Evropu s cílem rozvíjet společné a aktualizované chápání klíčových kompetencí, podpořit jejich zavedení do učebních osnov vzdělávání a odborné přípravy a poskytnout podporu pro jejich lepší rozvoj a hodnocení¹⁸.

Komise v iniciativě „Investice do evropské mládeže“ přijaté dne 7. prosince 2016¹⁹ a v navazujících sděleních Rozvoj škol a vynikající výuka²⁰ a Modernizace vysokoškolského vzdělávání²¹ v květnu 2017 dále zdůraznila potřebu investovat do rozvoje kompetencí a dalšího úsilí v této oblasti.

V doporučení Rady přijatém v prosinci 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé, se doporučuje, aby dospělým s nízkou úrovní dovedností, znalostí a

¹⁵ Analýza literatury o reformách spojených s evropským rámcem klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006, Evropská komise (2017), https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/key-competences-consultation-2017-strategy_en.pdf

¹⁶ Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) – Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy [Úř. věst. 2015/C 417/4](#), COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

¹⁷ Sdělení Komise o nové agendě dovedností pro Evropu, [COM\(2016\) 381](#).

¹⁸ Sdělení Komise – Investice do evropské mládeže, COM(2016) 940; Sdělení Komise – Zlepšování a modernizace vzdělávání, [COM\(2016\) 941](#).

²⁰ Sdělení Komise – Rozvoj škol a vynikající výuka poskytující výborný start do života, [COM\(2017\) 248](#).

²¹ Sdělení Komise o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání, [COM\(2017\) 247](#).

kompetencí byla podle jejich individuálních potřeb poskytnuta příležitost získat minimální úroveň gramotnosti, matematické gramotnosti a digitálních kompetencí; a/nebo získat širší škálu dovedností, vědomostí a kompetencí na základě doporučení z roku 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení.

V doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení²² jsou členské státy vyzvány, aby nejpozději v roce 2018 – podle okolností a zvláštních podmínek jednotlivých států a jak považují za vhodné – měly zavedený fungující režim uznávání neformálního a informálního učení, který jednotlivcům umožní dosáhnout uznání znalostí, dovedností a kompetencí, které si osvojili prostřednictvím neformálního a informálního učení, a získat plnou, případně částečnou kvalifikaci.

V doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení, kterým se zrušuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení²³, je poskytnut společný referenční rámec s cílem pomoci jednotlivým osobám a organizacím srovnat různé systémy kvalifikací a úrovně kvalifikací z těchto systémů.

Rámec Europass²⁴ pomáhá lidem lépe komunikovat a popsat své schopnosti a kvalifikace.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Komise ve svém sdělení o posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury zdůrazňuje, že vzdělání tvoří základ produktivní a tvořivé pracovní síly a nakonec i odolného hospodářství. Podtrhuje potřebu investovat do lidí, do jejich kompetencí a příležitostí. Uvádí zejména potřebu zvýšit úsilí v podpoře rozvoje klíčových kompetencí²⁵.

V evropském pilíři sociálních práv se zdůrazňuje, že každý má „právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyt dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce“ a také „právo na další odbornou přípravu a rekvalifikaci“²⁶.

Návrh doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru výuky²⁷ vyzdvihuje zejména občanskou kompetenci, jak je popsána v příloze tohoto doporučení. Stanovuje řadu opatření, které by členské státy mohly provést s podporou Unie.

Ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o akčním plánu digitálního vzdělávání²⁸ se uvádí, jak systémy vzdělávání a odborné přípravy mohou lépe využít inovace a digitální technologie a podpořit rozvoj příslušných digitálních kompetencí potřebných pro život a práci ve věku rychlých digitálních změn. Akční plán digitálního vzdělávání se zaměřuje zejména na systémy počátečního vzdělávání a odborné přípravy a zahrnuje školy, odborné vzdělávání a přípravu a vysokoškolské vzdělávání.

²² Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení, [Úř. věst. C398/01](#).

²³ Doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení [Úř. věst. C 189/15](#).

²⁴ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností ([2241/2004/ES](#)).

²⁵ COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

²⁶ COM(2017) 250, viz poznámka pod čarou č. 11.

²⁷ COM(2018) 23.

²⁸ COM(2018) 22.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Iniciativa je v souladu s články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). V článku 165 je stanoveno, že Unie přispívá k rozvoji kvalitního vzdělávání podporou spolupráce mezi členskými státy, a je-li to nezbytné, podporováním a doplňováním činnosti členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah výuky a za organizaci vzdělávacích systémů. V článku 166 se uvádí, že Unie provádí politiku odborného vzdělávání, jež podporuje a doplňuje činnost členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah a organizaci odborného vzdělávání.

Iniciativa nenavrhuje žádné rozšíření regulačních pravomocí EU nebo povinných závazků členských států. Členské státy podle svých vnitrostátních okolností rozhodnou, jak budou provádět toto doporučení.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Ačkoli mnohé členské státy mají vlastní vnitrostátní rámce kompetencí pro řízení vzdělávání a odborné přípravy, v současné době probíhá jen omezená výměna osvědčených postupů za účelem další podpory výuky a učení zaměřených na kompetence.

Přidaná hodnota tohoto doporučení na úrovni Unie spočívá ve schopnosti Unie:

- formulovat společný referenční rámec nezbytných klíčových kompetencí,
- podporovat společné chápání celoživotního učení,
- usnadnit sdílení znalostí, odborných zkušeností a osvědčených postupů,
- podpořit iniciativy na úrovni EU s cílem napomáhat rozvoji kompetencí,
- podporovat rozvoj rámců kompetencí, které pomáhají definovat výsledky učení a tvoří základ pro postupy hodnocení a uznávání,
- podporovat hodnocení rozvoje kompetencí a sledovat pokrok na úrovni EU.

• Proporcionalita

Návrh posiluje společné chápání klíčových kompetencí pro celoživotní učení a vytváří základ pro členské státy a Komisi ve sdílení osvědčených postupů a rozvoji politik jak na vnitrostátní úrovni, tak i na úrovni EU, a to podporou získávání klíčových kompetencí. Návrh zahrnuje všechny úrovně vzdělávání a odborné přípravy, formální, neformální a informální učení a všechny věkové skupiny. Jelikož závazky, které členské státy přijmou, mají dobrovolnou povahu a každý členský stát rozhoduje o přístupu, který uplatní, považuje se opatření za přiměřené.

• Výběr nástroje

Aby se přispělo k dosažení cílů uvedených v člancích 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie, uvedená Smlouva umožňuje přijetí doporučení Radou na návrh Komise.

Doporučení Rady je vhodný nástroj v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, kde EU má podpůrnou pravomoc, a je nástrojem, který se často používá pro evropská opatření v oblastech vzdělávání a odborné přípravy. Jako právní nástroj signalizuje závazek členských států přijmout opatření v uvedeném znění a poskytuje silnější politický základ pro spolupráci v této oblasti při současném plném respektování pravomocí členských států v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Počínaje evropským fórem pro vzdělávání, odbornou přípravu a mládež v říjnu 2016 se uskutečnila řada zvláštních konzultačních jednání a seminářů odborníků. Přezkum doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006 byl rovněž podrobně projednán se zástupci členských států na schůzkách skupiny na vysoké úrovni ET 2020, schůzkách generálních ředitelů pro školní vzdělávání, odborné vzdělávání a přípravu a vysokoškolské vzdělávání a také Poradního výboru pro odborné vzdělávání a přípravu, Výboru pro kulturní otázky a na zasedání Poradenské skupiny pro Pas mládeže (Youthpass).

Ve dnech 22. února až 19. května 2017 proběhla veřejná konzultace online, jejímž výsledkem bylo téměř 500 odpovědí a 69 předložených pozičních dokumentů. Příspěvky ukazují dobré pokrytí ministerstev školství a nevládních zúčastněných stran. Konzultační proces byl uzavřen konferencí v Bruselu dne 14. června 2017²⁹.

Výsledky konzultace potvrzují důležitost evropského referenčního rámce klíčových kompetencí. Respondenti potvrdili, že jsou potřebné změny k zajištění toho, aby odrážel politický, sociální, ekonomický, ekologický a technologický vývoj posledního desetiletí.

Klíčová zjištění veřejné konzultace online jsou tato:

- většina respondentů oceňuje referenční rámec jako důležitý nástroj pro
- vzdělávání, odbornou přípravu a učení (77 %),
- většina přispěvatelů vidí potřebu zavést do referenčního rámce menší změny (65 %),
- respondenti zdůrazňují potřebu dále podporovat používání referenčního rámce a
- podporují vzdělávání, odbornou přípravu a učení v Evropě zaměřené na kompetence.

Konzultace online, poziční dokumenty a konzultační jednání/konference podtrhly potřebu:

- reagovat na požadavky týkající se kompetencí v oblasti gramotnosti, jazyků a komunikace v současných mnohojazyčných a kulturně rozmanitých společnostech,
- rychle reagovat na měnící se digitální a technologická prostředí aktualizováním definice digitální kompetence. Tato aktualizace by měla zahrnovat zkušenosti získané z rozvoje a podpory používání široce uplatňovaného rámce digitálních kompetencí³⁰,
- dále zlepšovat rozvoj kompetencí v matematice, přírodních vědách a technologiích,
- zdůrazňovat význam osobních dovedností a dovedností v oblasti mezilidských vztahů uváděných někdy jako „životní“, „sociálně-emoční“ nebo „sociální dovednosti“, tzv. „soft skills“, neboť jednotlivým osobám pomáhají reagovat na nejistotu a změnu. V referenčním rámci se navrhuje dále posílit dovednosti,

²⁹ Evropská komise (2017), Zpráva o výsledcích konzultace se zúčastněnými stranami https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2017-key-competences-consultation-review_en.pdf

³⁰ Evropská komise (2014), Rámec digitálních kompetencí, <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

jako je kritické myšlení, týmová práce, mezikulturní dovednosti a řešení problémů,

- zdůraznit udržitelnost doporučení v návaznosti na Dekádu OSN pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji (2005–2014) a se zřetelem ke globálním cílům udržitelného rozvoje, včetně vzdělávání, pro rok 2030,
- vyzdvihnout občanskou kompetenci a úlohu občanství, sdílené hodnoty a lidská práva. Je čím dál tím důležitější motivovat jednotlivce, aby jednali jako odpovědní, aktivní lidé schopní přispívat k mírumilovným, tolerantním, inkluzivním a bezpečným společnostem. V této souvislosti se dále navrhuje posílit mediální gramotnost a mezikulturní dovednosti,
- podtrhnout tvořivost, schopnost plánovat a řídit procesy a řešit rizik jako součást informovaného rozhodování jako nezbytných dimenzí kompetence k podnikavosti. Preferovalo se uvedení aktualizované definice do souladu s rámcem EntreComp³¹,
- přihlédnout k širšímu rozsahu současných forem kulturních projevů a zahrnout rovněž prvky rozvoje vlastní kulturní identity. Měly by se zdůraznit kladné a nepředpojaté postoje k jiným kulturám a kulturním rozdílům.

Konzultace potvrdila, že využívání referenčního rámce se zaměřilo na formální vzdělávání na základní a střední úrovni. Je proto potřebné silnější spojení s jinými druhy vzdělávání a odborné přípravy, jako je předškolní vzdělávání a péče, odborné vzdělávání a příprava, vysokoškolské vzdělávání, vzdělávání dospělých a neformální učení.

Nakonec za účelem další podpory používání referenčního rámce bylo navrženo posílit vedení a podporu pedagogických pracovníků a pracovníků v oblasti odborné přípravy a prozkoumat způsoby podpůrných přístupů k hodnocení jako součástí procesů výuky a učení a také pro správu vzdělávání a odborné přípravy.

• **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Návrh se opírá o celou řadu zpráv a studií o dopadu doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006, souvisejících reformách v členských státech a příslušných projektech financovaných Evropskou unií. Ve společné zprávě Rady a Evropské komise pro rok 2010 o pokroku byly posouzeny první zkušenosti v členských státech z posunu k učebním osnovám ve vzdělávání a odborné přípravě zaměřeným na kompetence.³² Zjištění KeyCoNet³³, evropské sítě pro rozvoj klíčových kompetencí ve školním vzdělávání, a také zpráva informační sítě o vzdělávání v Evropě (Eurydice) z roku 2012³⁴ podávají dobrý přehled o využívání referenčního rámce ve školním vzdělávání. Zprávy Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (CEDEFOP)³⁵ poskytují náhled, do jaké míry hrál referenční rámec roli v odborném vzdělávání a přípravě.

³¹ Evropská komise (2017), Rámec digitálních kompetencí, <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>

³² Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2010 o pokroku při provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2010/C 117/01).

³³ Rozvoj klíčových kompetencí v Evropě. Katalog iniciativ, <http://keyconet.eun.org>

³⁴ Evropská komise (2012), Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy (Rozvoj klíčových kompetencí ve školách v Evropě: výzvy a příležitosti pro politiku) https://www.ddooss.org/informes/School_in_Europe.pdf

³⁵ CEDEFOP (2015), Stronger VET for better lives, (Důkladnější odborné vzdělávání a příprava pro lepší život) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3067>; CEDEFOP (2016), Key competences in vocational education and training (Klíčové kompetence v odborném vzdělávání a přípravě), <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/key-competences-in-vet>

Poznatky byly rovněž shromažďovány prostřednictvím studií zahájených za účelem přezkumu doporučení, včetně analýzy literatury o využívání evropského referenčního rámce a srovnatelné analýzy mezinárodních a vnitrostátních rámců kompetencí³⁶.

Pokud jde o konkrétní kompetence, práce se opírala o studie a zprávy v těchto oblastech, např. poslední zprávy o gramotnosti a studiu jazyků³⁷, vzdělávání v přírodních vědách³⁸, sociálním a emočním vzdělávání³⁹, občanském vzdělávání⁴⁰, vzdělávání zaměřeném na rozvoj podnikatelských dovedností⁴¹, civilních a občanských kompetencích⁴² a kulturním povědomí a projevu⁴³.

Přezkum rovněž zohlednil zprávy a studie OECD, UNESCO a Rady Evropy, které se podílejí na stanovení rámců kompetencí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a učení⁴⁴. Dalším důležitým zdrojem informací byla práce Společného výzkumného střediska, a to zejména v oblasti digitálních kompetencí a kompetencí k podnikavosti⁴⁵.

- **Posouzení dopadů**

Vzhledem k doplňujícímu přístupu činností k iniciativám členských států, dobrovolné povaze navrhovaných aktivit a rozsahu očekávaných dopadů nebylo posouzení dopadů provedeno. Zpracování návrhu bylo utvářeno předchozími studiemi, konzultací členských států a veřejnou konzultací.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Základní práva**

Nevztahuje se na tento návrh.

³⁶ Evropská komise (2017), Literature review of the reforms related to the 2006 European Framework of Key Competences for Lifelong Learning (Analýza literatury o reformách spojených s evropským rámcem klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006). Evropská komise (2017), Podpora konzultace zúčastněných stran v souvislosti s přezkumem klíčových kompetencí, 1. zpráva: Srovnatelná analýza vnitrostátních a mezinárodních rámců kompetencí.

³⁷ Evropská komise (2017), Přehodnocení jazykové a lingvistické rozmanitosti ve školách, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/rethinking-language-report_en.pdf

³⁸ Evropská komise (2015), Science education for responsible citizenship (Výuka přírodních věd pro odpovědné občanství), http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf, Evropská komise (2011), Science education in Europe: National policies, practices and research (Výuka přírodních věd v Evropě: vnitrostátní politiky, postupy a výzkum), http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/133EN.pdf

³⁹ Cefai C.; Bartolo P. A.; Cavioni V.; Downes, P.(2017); Integrating Social and Emotional Education (SEE) in the School Curriculum across the EU (Začlenění sociálního a emočního vzdělávání do školních osnov v EU), zpráva NESET II, Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské unie, *připravuje se*.

⁴⁰ Evropská komise (2017), Citizenship Education at School in Europe (Školní vzdělávání k občanství v Evropě), https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20171106-citizenship-education-school-europe-2017_en

⁴¹ Evropská komise (2016), Entrepreneurship Education at School in Europe (Vzdělávání v oblasti podnikání na školách v Evropě), <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/4/45/195EN.pdf>

⁴² IEA (2017), International Civic and Citizenship Study (ICCS) (Mezinárodní studie o výchově k občanství), *připravuje se*; JRC (2011), Civic Competence Composite Indicator (CCCI-2): Measuring Young People's Civic Competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education study (Složený ukazatel občanské kompetence: Měření občanské kompetence mladých lidí v Evropě na základě Mezinárodní studie IEA o výchově k občanství), <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC68398/lbna25182enn.pdf>

⁴³ Evropská komise (2016), Cultural Awareness and Expression Handbook (Příručka kulturního povědomí a vyjadřování), <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6066c082-e68a-11e5-8a50-01aa75ed71a1>

⁴⁴ UNESCO, Global Citizenship Education (Vzdělávání pro globální občanství), <https://en.unesco.org/gced/>; Rada Evropy, Referenční rámec kompetencí pro demokratickou kulturu; OECD, Vzdělávání 2030, <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

⁴⁵ Rámec digitálních kompetencí; rámec kompetencí k podnikavosti, viz poznámky pod čarou č. 30 a 31.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tato iniciativa si nevyžádá další zdroje z rozpočtu EU.

5. OSTATNÍ PRVKY

• Plány provádění a monitorování, hodnocení a podávání zpráv

Aby se podpořilo provádění, Komise navrhuje zpracovat ve spolupráci s členskými státy podpůrný poradenský materiál, který vyplní zjištěné mezery v provádění výuky a učení zaměřeného na kompetence.

Komise plánuje podat zprávu o používání doporučení v kontextu evropské spolupráce v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a učení.

• Informativní dokumenty (u směrníc)

Nevztahuje se na tento návrh.

• Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu

Ustanovení týkající se členských států

Členské státy se vyzývají, aby posílily rozvoj klíčových kompetencí u všech účastníků vzdělávání, zejména těch ze znevýhodněného prostředí. Jsou vyzvány, aby posílily úsilí ke zvýšení zejména úrovně výsledků v základních dovednostech (gramotnost, matematická gramotnost a základní digitální dovednosti), digitálních kompetencích a kompetencích k podnikavosti, kompetencích v oblasti STEM a také v jazykových kompetencích. Členské státy se žádají, aby v případě potřeby zvýšily podporu přístupů k výuce a učení zaměřených na kompetence ve všech systémech vzdělávání, odborné přípravy a učení.

Kromě aktualizovaného evropského referenčního rámce klíčových kompetencí se navrhuje různé osvědčené postupy na podporu pracovníků ve všech systémech vzdělávání, odborné přípravy a učení, a to v učení zaměřeném na kompetence, a pro další rozvoj hodnocení klíčových kompetencí. Podpora rozvoje klíčových kompetencí vyžaduje vytvoření a uplatňování různých podpůrných způsobů učení a vzdělávacích kontextů; členské státy jsou povzbuzovány, aby podporovaly jejich další rozvoj.

V doporučení se rovněž zdůrazňuje potřeba podpořit cíle udržitelného rozvoje OSN jejich zohledněním ve vzdělávání, odborné přípravě a neformálním učení.

Členské státy se vyzývají, aby podávaly zprávy o zkušenostech a pokroku v zajišťování klíčových kompetencí.

Ustanovení týkající se Komise

Komise navrhuje dále zpracovat poradenský materiál o přístupech ve vzdělávání, odborné přípravě a učení zaměřených na kompetence a podpořit iniciativy za účelem rozvoje a podpory vzdělávání pro udržitelný rozvoj se zřetelem k cíli udržitelného rozvoje č. 4, který stanovila OSN a který se týká zajištění inkluzivního, spravedlivého a kvalitního vzdělávání a příležitostí k celoživotnímu učení pro všechny⁴⁶.

Komise navrhuje zpracovat srovnávací přehled s cílem sledovat rozvoj klíčových kompetencí a poskytovat informace o opatřeních provedených na podporu rozvoje kompetencí. Hodlá zpracovat návrh budoucích evropských referenčních hodnot v rozvoji kompetencí se zřetelem

⁴⁶

Cíl udržitelného rozvoje č. 4 stanovený OSN, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

k příštímu cyklu strategického rámce pro evropskou spolupráci ve vzdělávání a odborné přípravě.

Návrh

DOPORUČENÍ RADY**o klíčových kompetencích pro celoživotní učení**

(Text s významem pro EHP)

RADA EVROPSKÉ UNIE

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na články 165 a 166 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropský pilíř sociálních práv⁴⁷ stanoví jako svou první zásadu, že každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyt dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce. Rovněž stanoví právo všech na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti, na odbornou přípravu a rekvalifikaci, na další vzdělávání a na pomoc pro účely hledání pracovního místa. Podpora rozvoje kompetencí je jedním z cílů evropského prostoru vzdělávání, který by byl schopen „maximálně využít potenciál vzdělávání a kultury jakožto prostředků pro vytvoření pracovních příležitostí, posílení sociální spravedlnosti a aktivního občanství a poznání evropské identity v celé její rozmanitosti“⁴⁸.
- (2) Lidé potřebují správný soubor dovedností a schopností, aby se udržela současná životní úroveň, podpořily vysoké míry zaměstnanosti a napomohlo sociální soudržnosti s ohledem na budoucí společnost a svět práce⁴⁹. Podpora lidí v celé Evropě v získávání dovedností a kompetencí potřebných pro osobní naplnění, zaměstnatelnost a sociální začlenění pomáhá posílit odolnost Evropy v době rychlých a hlubokých změn.
- (3) Evropský parlament a Rada Evropské unie přijaly v roce 2006 doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení. V tomto doporučení byly členské státy požádány, „aby rozvíjely klíčové schopnosti u všech osob v rámci strategií celoživotního učení, včetně strategií pro dosažení všeobecné gramotnosti, a využívaly dokument „Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – evropský referenční rámec“⁵⁰. Doporučení bylo od jeho přijetí klíčovým referenčním dokumentem pro rozvoj vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na schopnosti.

⁴⁷ COM(2017) 250, viz poznámka pod čarou č. 11.

⁴⁸ COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

⁴⁹ Evropská komise (2017), Diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-social-dimension-europe_cs

⁵⁰ (2006/962/ES), viz poznámka pod čarou č. 13.

- (4) V současné době se požadavky na kompetence změnily, neboť na více pracovních místech se používá automatizace, technologie hrají větší roli ve všech oblastech práce a života a kompetence k podnikavosti, sociální a občanské kompetence se stávají stále důležitější v zájmu zajištění odolnosti a schopnosti přizpůsobit se změnám.
- (5) Mezinárodní průzkumy, např. PISA⁵¹ nebo PIAAC⁵², současně ukazují trvale vysoký podíl mládeže a dospělých lidí s nedostatečnými základními dovednostmi. V roce 2015 měl jeden z pěti žáků vážné potíže v rozvoji dostatečných dovedností ve čtení, matematice nebo přírodních vědách.⁵³ V některých zemích má až jedna třetina dospělých znalosti pouze na nejnižších úrovních gramotnosti a matematické gramotnosti⁵⁴. 44 % populace Unie má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti.⁵⁵
- (6) Investování do základních dovedností se tedy stalo důležitější než kdykoli jindy. Vysoce kvalitní vzdělávání, včetně mimoškolních aktivit a širokého přístupu k rozvoji kompetencí, zlepšuje úroveň výsledků v základních dovednostech.⁵⁶ Kromě toho je třeba prozkoumat nové způsoby učení pro společnost, která je čím dál tím mobilnější a více digitální.⁵⁷ Digitální technologie mají dopad na vzdělávání, odbornou přípravu a učení rozvojem flexibilnějšího vzdělávacího prostředí přizpůsobeného potřebám vysoce mobilní společnosti.⁵⁸
- (7) V nové agendě dovedností pro Evropu byl ohlášen přezkum doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006, přičemž bylo potvrzeno, že investování do dovedností a schopností a do sdíleného a aktualizovaného chápání klíčových kompetencí je prvním krokem pro podporu vzdělávání, odborné přípravy a neformálního učení v Evropě.⁵⁹
- (8) S cílem reagovat na změny ve společnosti a hospodářství a odrazit jednání o budoucnosti práce a v návaznosti na veřejnou konzultaci o přezkumu doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006 se musí jak doporučení, tak i evropský referenční rámec klíčových schopností pro celoživotní učení, revidovat a aktualizovat se zvláštním zaměřením na podporu podnikatelského smýšlení.
- (9) Rozvoj klíčových kompetencí, jejich uznávání a poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence by se měly podpořit vytvořením osvědčených postupů pro lepší podporu pedagogických pracovníků v jejich úkolech a zlepšením jejich vzdělávání, pro aktualizaci metod a nástrojů hodnocení a uznávání a pro zavedení nových a inovačních forem výuky a učení.⁶⁰ Toto doporučení, které se zakládá na zkušenostech posledního desetiletí, by mělo proto řešit výzvy v poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence.

⁵¹ OECD, Program pro mezinárodní hodnocení žáků, <http://www.oecd.org/pisa/>

⁵² OECD, Program pro mezinárodní hodnocení kompetencí dospělých, <http://www.oecd.org/skills/piaac/>

⁵³ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, viz poznámka pod čarou č. 8.

⁵⁴ Evropská komise (2016), Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2016, viz poznámka pod čarou č. 9.

⁵⁵ Evropská komise, srovnávací přehled Digitální agendy 2017.

⁵⁶ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, viz poznámka pod čarou č. 8.

⁵⁷ Evropská komise (2017), Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace, viz poznámka pod čarou č. 4.

⁵⁸ Sdělení Komise „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků, COM(2012) 669.

⁵⁹ COM(2016) 381, viz poznámka pod čarou č. 18.

⁶⁰ Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2010 o pokroku při provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2010/C 117/01), viz poznámka pod čarou č. 32; společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) (2015/C 417/04).

- (10) Podpora uznávání kompetencí umožní fyzickým osobám, aby jejich kompetence byly uznány a aby získaly úplnou, případně částečnou kvalifikaci.⁶¹ Může to být založeno na fungujících režimech uznávání neformálního a informálního učení a také na evropském rámci kvalifikací⁶², který poskytuje společný referenční rámec pro srovnávání úrovně kvalifikací a uvádí schopnosti potřebné k jejich dosažení. Hodnocení kromě toho hraje důležitou úlohu ve strukturování procesů učení a v poradenství a pomáhá lidem zlepšovat jejich kompetence také se zřetelem k měnícím se požadavkům na trhu práce⁶³.
- (11) Definice souboru klíčových kompetencí potřebných pro osobní naplnění, zaměstnatelnost a sociální začlenění byla vytvářena nejenom rozvojem společnosti a hospodářským rozvojem, ale také různými iniciativami v Evropě během posledního desetiletí. Zvláštní pozornost byla věnována zlepšení základních dovedností, investování do studia jazyků, zlepšení digitálních kompetencí a kompetencí k podnikavosti, důležitosti společných hodnot ve fungování našich společností a větší motivaci mladých lidí, aby se zaměstnali v povoláních spojených s přírodními vědami. Tento rozvoj by se měl odrazit v referenčním rámci.
- (12) Cíl 4.7 cílů udržitelného rozvoje zdůrazňuje potřebu „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání zaměřeného na udržitelný rozvoj a udržitelný způsob života, lidská práva, rovnost žen a mužů, prosazování kultury míru a nenásilí, globálního občanství a uznávání kulturní rozmanitosti a přínosu kultury k udržitelnému rozvoji“.⁶⁴ Tento cíl se odráží v revizi referenčního rámce.
- (13) Poskytování studia jazyků, které je čím dál tím důležitější pro moderní společnosti, mezikulturní porozumění a spolupráci, těží ze společného evropského referenčního rámce pro jazyky (CEFR)⁶⁵. Tento rámec pomáhá určit hlavní prvky kompetencí a podporuje proces učení. Vytváří rovněž základy pro stanovení jazykových kompetencí obecně a dal podnět k aktualizaci referenčního rámce.
- (14) Zpracování rámce digitálních kompetencí⁶⁶ a rámce kompetencí k podnikavosti⁶⁷ se osvědčilo jako hodnotné pro podporu rozvoje kompetencí. Podobně referenční rámec kompetencí pro demokratickou kulturu Rady Evropy⁶⁸ představuje komplexní soubor hodnot, dovedností a přístupů pro příslušnou účast v demokratických společnostech. To vše se náležitě vzalo v úvahu, když se referenční rámec aktualizoval.
- (15) V zájmu větší motivace mladých lidí, aby si hledali uplatnění v příslušných povoláních v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), byly v celé Evropě zahájeny iniciativy s cílem více propojovat výuku přírodních věd s kulturou a jinými tématy, a to s využitím empirické pedagogiky (tzv. inquiry-based

⁶¹ Úř. věst. C398/01, viz poznámka pod čarou č. 22.

⁶² Úř. věst. C 189/15, viz poznámka pod čarou č. 23.

⁶³ Usnesení Rady ze dne 28. května 2004 o posílení politik, systémů a postupů v oblasti celoživotního odborného vedení, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf; usnesení Rady ze dne 21. listopadu 2008 o lepším začlenění celoživotního poradenství do strategií celoživotního učení.

⁶⁴ Organizace spojených národů, rezoluce přijatá Valným shromážděním dne 25. září 2015, Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁶⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: učení, vyučování, hodnocení (CEFR), <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

⁶⁶ Rámec digitálních kompetencí, viz poznámka pod čarou č. 30.

⁶⁷ Rámec kompetencí k podnikavosti, viz poznámka pod čarou č. 31.

⁶⁸ Kompetence pro demokratickou kulturu – Žít spolu jako rovnocenní v kulturně rozmanitých demokratických společnostech (2016), <https://rm.coe.int/16806ccc07>

pedagogy), a zapojovat širokou škálu společenských aktérů a odvětví.⁶⁹ Ačkoli definice těchto kompetencí se během let moc nezměnila, podpora rozvoje kompetencí v oblasti STEM se stává čím dál tím důležitější a měla by se odrazit v tomto doporučení.

- (16) Význam a důležitost neformálního učení je zřejmá ze zkušeností získaných z práce s mládeží, dobrovolné práce a také sportu na místní úrovni. Neformální učení hraje významnou úlohu v podpoře rozvoje základních mezilidských dovedností, komunikačních a kognitivních dovedností, mezi něž například patří kritické myšlení, analytické dovednosti, tvořivost, řešení problémů a odolnost, které mladým lidem usnadňují přechod do dospělosti, aktivní občanství a pracovní život⁷⁰. Zlepšení spolupráce mezi různými výukovými prostředími napomáhá podpoře různých způsobů a kontextů učení⁷¹.
- (17) Při řešení rozvoje klíčových kompetencí z hlediska celoživotního učení by se měla zajistit podpora na všech úrovních vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávacích cest: rozvíjet kvalitní předškolní vzdělávání a péči⁷², dále zlepšit školní vzdělávání a zajistit vynikající výuku⁷³, poskytovat možnosti zvyšování kvalifikace pro dospělé s nízkou kvalifikací⁷⁴ a také dále rozvíjet počáteční a další odborné vzdělávání a přípravu⁷⁵ a modernizovat vysokoškolské vzdělávání⁷⁶.
- (18) Toto doporučení by mělo zahrnovat širokou škálu vzdělávání, odborné přípravy a učení, a to jak formálního, tak i neformálního, z hlediska celoživotního učení. Jeho cílem by mělo být zformulování společného chápání kompetencí, které mohou podpořit přechod a spolupráci mezi těmito různými systémy učení. Popisuje osvědčené postupy, které by mohly řešit potřeby pedagogických pracovníků, mezi něž patří učitelé, školitelé, vyučující na pedagogických školách, vedoucí institucí pro vzdělávání a odbornou přípravu, zaměstnanci pověřeni školením spolupracovníků, výzkumní pracovníci a univerzitní profesori, pracovníci s mládeží a osoby, které vyučují dospělé, jakož i zaměstnavatelé a zúčastněné strany na trhu práce. Toto doporučení je určeno rovněž institucím a organizacím, včetně sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a vede a podporuje lidi při zlepšování jejich kompetencí od raného věku a během celého života.
- (19) Doporučení plně respektuje zásadu subsidiarity a proporcionality,
- PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

Členské státy by měly:

1. podporovat právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení a zajistit příležitosti pro všechny, aby si rozvíjeli klíčové

⁶⁹ Evropská komise (2014), Science education for responsible citizenship (Výuka přírodních věd pro odpovědné občanství), viz poznámka pod čarou č. 38.

⁷⁰ Závěry Rady o úloze práce s mládeží, pokud jde o podporu rozvoje základních životních dovedností mladých lidí, které usnadní jejich úspěšný přechod do dospělosti, k aktivnímu občanství a do pracovního života (22. května 2017), <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9547-2017-INIT/cs/pdf>

⁷¹ Závěry Rady o posílení meziodvětvové spolupráce v rámci politiky v oblasti mládeže za účelem účinného řešení sociálních a ekonomických výzev, jimž čelí mladí lidé (27. května 2015) [2015/C 172/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015H172(05)&from=CS)

⁷² Závěry Rady o úloze předškolního a základního vzdělávání při podpoře kreativity, inovativnosti a digitálních kompetencí (27. května 2015) [2015/C 172/05](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015H172(05)&from=CS)

⁷³ COM(2017) 248, viz poznámka pod čarou č. 20.

⁷⁴ Doporučení Rady ze dne 19. prosince 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=CS)

⁷⁵ Úř. věst. 2015/C 417/04, Příloha II.

⁷⁶ COM(2017) 247, viz poznámka pod čarou č. 21.

kompetence plným využitím dokumentu „Klíčové kompetence pro celoživotní učení – evropský referenční rámec“ uvedeného v příloze a

- 1.1. posílit rozvoj klíčových kompetencí pro všechny fyzické osoby od raného věku jako součást vnitrostátních strategií pro celoživotní učení;
- 1.2. podporovat mladé lidi a dospělé, kteří se potýkají s nevýhodami, nebo mají zvláštní potřeby, aby naplnili svůj potenciál;
2. podporovat rozvoj klíčových kompetencí a zvláštní pozornost věnovat:
 - 2.1. zvýšení úrovně výsledků v základních dovednostech (gramotnost, matematická gramotnost a základní digitální dovednosti) jako základ pro další učení a účast ve společnosti;
 - 2.2. podpoře získávání kompetencí v přírodních vědách, technologiích, inženýrství a matematice (STEM) a přijímání opatření pro motivování více mladých lidí, aby se rozhodli pro kariéru v oblasti STEM;
 - 2.3. zvýšení a zlepšení úrovně digitálních kompetencí ve všech fázích vzdělávání a odborné přípravy a ve všech segmentech populace;
 - 2.4. podpoře kompetencí k podnikavosti, tvořivosti a smyslu pro iniciativu, a to zejména mezi mladými lidmi, včetně podpory příležitostí pro mladé účastníky vzdělávání, aby získali nejméně jednu podnikatelskou zkušenost během základního nebo středoškolského vzdělání;
 - 2.5. zvýšení úrovně jazykových kompetencí a podpoře účastníků vzdělávání ve studiu různých jazyků důležitých pro jejich pracovní a životní situaci;
3. usnadnit získávání klíčových kompetencí využitím osvědčených postupů pro podporu rozvoje klíčových kompetencí uvedených v příloze, zejména prostřednictvím:
 - 3.1. podpory různých způsobů a kontextů učení, včetně náležitého využívání digitálních technologií, ve vzdělávání, odborné přípravě a učení;
 - 3.2. poskytování podpory pedagogickým pracovníkům, pokud jde o celoživotní učení zaměřené na kompetence v prostředí vzdělávání, odborné přípravy a učení;
 - 3.3. podpory a dalšího rozvoje hodnocení a uznávání klíčových kompetencí;
 - 3.4. posílení spolupráce mezi subjekty vzdělávání, odborné přípravy a učení na všech úrovních a v různých oblastech s cílem zlepšit kontinuitu rozvoje kompetencí účastníků vzdělávání a rozvoje inovačních způsobů učení;
 - 3.5. posílení nástrojů, zdrojů a poradenství v prostředí vzdělávání, odborné přípravy, zaměstnání a jiného učení za účelem podpory lidí při zvládnutí jejich celoživotního učení;
4. začlenit cíle udržitelného rozvoje OSN do vzdělávání, odborné přípravy a učení;
5. podávat zprávy o zkušenostech a pokroku při prosazování klíčových kompetencí ve všech sektorech vzdělávání a odborné přípravy, včetně neformálního učení,

TÍMTO VÍTÁ, ŽE KOMISE:

6. podporuje provádění doporučení a používání evropského referenčního rámce tím, že usnadňuje vzájemné učení mezi členskými státy a rozvíjí ve spolupráci s nimi referenční materiály a nástroje, jako jsou:

- 6.1. rámce pro zvláštní kompetence, které usnadňují rozvoj a hodnocení kompetencí;⁷⁷
- 6.2. poradenský materiál o nových formách učení a podpůrných přístupech založený na důkazech;
- 6.3. podpůrné nástroje pro pedagogické pracovníky a jiné zúčastněné strany, například hromadné otevřené online kurzy (MOOC), nástroje sebehodnocení⁷⁸, sítě, včetně eTwinning, a elektronické platformy pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE);
- 6.4. přístupy k hodnocení a uznávání klíčových kompetencí v návaznosti na dosavadní práci v souvislosti se strategickým rámcem evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET2020);⁷⁹
7. podporuje iniciativy pro další rozvoj a podporu vzdělávání pro udržitelný rozvoj se zřetelem k cíli udržitelného rozvoje č. 4 stanovenému OSN, který se týká inkluzivního a spravedlivého kvalitního vzdělávání a příležitostí k celoživotnímu učení pro všechny;⁸⁰
8. zvažuje možnost zpracovat srovnávací přehled o poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence a o rozvoji kompetencí v Unii.

Toto doporučení nahrazuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda*

⁷⁷ Na základě zkušeností a odborných znalostí získaných při vytváření společného evropského referenčního rámce pro jazyky, rámce digitálních kompetencí a rámce kompetencí k podnikavosti.

⁷⁸ Rámec digitálních kompetencí, viz poznámka pod čarou č. 30.

⁷⁹ Pracovní dokument útvarů Komise: Posouzení klíčových dovedností v rámci počátečního vzdělávání a odborné přípravy: politické pokyny (SWR(2012) 371).

⁸⁰ Cíl udržitelného rozvoje č. 4 stanovený OSN, viz poznámka pod čarou č. 44.